

# In Europa: Het Ecologische netwerk

Geert Mak reisde door Europa om de geschiedenis te beleven en legde zijn ervaringen neer in het lijvige 'In Europa'. De ecologische netwerken in Europa zijn echter voor de toekomst, en moeten nog gemaakt worden. Het idee ervoor ontstond in de jaren tachtig van de vorige eeuw, toen we beseften dat de toenmalige natuurbescherming op den duur niet zou werken. Landschapsecologische principes moesten gebruikt gaan worden om meer duurzaamheid te realiseren. Die landschapsecologische principes werden uitgewerkt in ecologische netwerken. En daar is in de afgelopen 15 jaar hard aan gewerkt.

In Nederland is natuurbescherming al vijftig jaar gedecentraliseerd, zoals steeds gebruikelijker is in Europa. Zo zijn in Nederland de provincies verantwoordelijk, in Oostenrijk de Bundesländer, in Spanje de regio's en in België de gewesten. Alleen in Luxemburg is alles bij het oude gebleven. Op kaarten van ecologische netwerken staan open einden en vaak pijlen waar het netwerk wordt geacht verder te lopen in het buurland of de buurgemeente. Het is als bij wegen: ook die overschrijden grenzen en sluiten op elkaar aan. De vraag is alleen waar en hoe gaat de verbinding de grens over en wie is verantwoordelijk? Daar zit voor ecologische netwerken een probleem. Wie is de toezichhouder voor de samenhang in het Europese Ecologische Netwerk? De Europese Unie houdt zich vooral bezig met de eilanden die ze NATURA 2000 noemt. Ze gaat echter niet over de samenhang tussen die eilanden. Dat is gedelegeerd aan de nationale en regionale overheden. Subsidiariteit heet dat. Maar deze

overheden zijn daar helemaal niet op voorbereid. Gemeenten en provincies kennen geen afdeling 'buitenlandse zaken'. Er is wel grensoverschrijdend overleg en plannen worden voor commentaar aan de burens gegeven, maar het opstellen van die plannen is een binnenlandse zaak. Zo kan het dus gebeuren dat regio's verschillende prioriteiten hebben, dat in natuurontwikkeling in Kreis Borken (D) de Berkel prioriteit krijgt en in Gelderland de Oude IJssel. Vanuit het binnenlandse perspectief is dat ook volkomen terecht, maar het creëert geen samenhang.

Toch ligt de bal voor een samenhangend Europees Ecologisch Netwerk bij de regio's, alleen beseffen ze dat nog niet. Samenwerkende regio's zouden zich moeten opwerpen als hoeder van de samenhang. Maar wie moeten daar dan in meepraten en beslissen? Noord Brabant, Zeeland en Limburg overleggen al met Vlaanderen, maar het blijven ongelijke partners: ze verschillen in visie, wettelijke macht, organisatie en financieringsmogelijkheden. Gelderland grenst aan Nordrhein-Westfalen, dat anders georganiseerd is en net zo groot als Nederland. Overleg loopt heel gemakkelijk stuk op deze zaken en op persoonlijke ambitie. De Gelderse Poort is daarvan het bewijs. Als het tussen twee regio's al moeilijk is, hoe krijgen we dan een samenhangend Europees Ecologisch Netwerk? Veelbelovend is dat op het Duitse eiland Vilm daarvoor een eerste bijeenkomst is gehouden waar alle Duitse Bundesländer waren en de meeste buurlanden een afvaardiging hadden gestuurd. Thema: hoe brengen we samenhang in de Ecologische Netwerken van de zestien

deelstaten en hoe verbinden we die weer met die van de omliggende landen? We weten dat decentralisatie belangrijk is voor het brengen en houden van de natuur bij de mensen. De grote uitdaging is om er samen ook ecologische coherentie in te brengen. Dat ligt op het bordje van de regio's. Het moet de komende vijftientig jaar gebeuren als onderdeel van de opbouw van een verenigd Europa. Maar het is een zware klus die pas net op de agenda staat. Wie pakt de handschoenen op?

## ROB JONGMAN

*Dr. R.H.G. Jongman (rob.jongman@wur.nl) is Senior onderzoeker bij Alterra, Wageningen UR en is samen met Gloria Pungetti editor van Ecological Networks and Greenways – Concept, Design, Implementation (2004).*